

РОЗДІЛ IV

Регіональні студії

УДК 324(477):659.4

Нофенко Андрій,

аспірант кафедри політології,

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського,

54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24, каб. 317

ORCID – 0000-0002-2558-4749

nofenko@hotmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

У статті досліджено особливості російсько-української гібридної війни та з'ясовано її значення для європейської безпеки. Розкрито причини російсько-української війни. Висвітлено поняття «гібридної війни», її ознаки, методи та структурні елементи. Підтверджено актуальність використання терміна «гібридна війна» в українських реаліях. Особливу увагу приділено інформаційному складнику гібридної війни в Україні.

Розробка концепції інформаційного впливу ЗМІ на людину й суспільство впливає з аналізу цих впливів. Аналіз інформаційної війни, її принципів і методів дає змогу зрозуміти суть цих впливів. Це дуже важливо на сучасному етапі, коли Росія веде гібридну війну проти України.

Інформаційні впливи бувають як позитивні, так і негативні. Причому позитивна інформація виконує виховну функцію в суспільстві. Метою ж негативною інформації (пропаганди) є розпалювання соціальних конфліктів, загострення розбіжностей у суспільстві. Проблеми інформаційної війни потрібно розв'язувати за рахунок протидії маніпулятивним технологіям противника й удосконалення методів протидії.

Значний акцент зроблено на висвітленні причин глобальності російсько-української війни. Детально проаналізовано особливості відносин між ЄС, Російською Федерацією та НАТО щодо України. У розрізі врегулювання російсько-української війни на міжнародному рівні висвітлено позитивні й негативні аспекти дипломатичних домовленостей. Проаналізовано роль міжнародних організацій, таких як ООН, ОБСЄ, Рада Європи, у врегулюванні російсько-української війни.

Ми не прагнемо всебічно обговорити це питання, але робимо спробу окреслити цю проблему із зазначенням характеристик інформаційної війни (інформаційна війна як елемент гібридної війни). Консолідований російський інформаційний простір підпорядковується інтересам влади та значною мірою спирається на інструменти, характерні для пропаганди, часто покладаючись на радянську модель. Крім того, це робиться з метою відновлення «русского мира», який був би повністю підпорядкований політичним інтересам Російської Федерації. Більше того, російська пропаганда йде рука об руку з військовими діями – війною на Сході України.

Ключові слова: гібридна війна, російсько-українська війна, інформаційна війна, психологічна війна, європейська безпека, геополітика.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Глобальні трансформації нашого століття призводять до загострення геополітичної конкуренції між провідними світовими гравцями та закладають фундамент для масштабних геокультурних змін. За прогнозами багатьох учених, глобалізація в її негативному сенсі спричинятиме розвиток збройних конфліктів, релігійних, ідеологічних, етнічних, расових

суперечностей тощо. Це, зі свого боку, стане каталізатором зміни керівних принципів безпеки багатьох країн [3, с. 3].

Російсько-українська війна стала особливо важливим фактором на тлі цих тенденцій, які стали несподіванкою для громадян України та міжнародної спільноти. Географічне положення України на Європейському континенті й численні міжнародні договори, які підписала наша держава, особливо щодо безпеки, не виявилися перешкодою для збройної агресії з боку Російської Федерації.

Отже, на думку багатьох аналітиків і науковців, це підтверджує кризу всієї європейської системи безпеки та актуалізує необхідність перегляду її основних принципів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зараз науковці займаються вивченням російсько-української війни. Зокрема в Україні та за кордоном численні питання гібридної війни є особливо актуальними. Важливі в цьому контексті наукові праці Ф. Гофмана, Ю. Климчука, В. Горбуліна, В. Ліпкана, Є. Магди, Ю. Радковця, А. Демидова, В. Власюка. Ю. Горбань вивчає питання інформаційної війни як важливого компонента гібридної війни. На прикладі втручання Росії у внутрішні справи України науковець зосереджується на визначенні поняття «інформаційна агресія», розглядає методи та інструменти інформаційної війни в Україні.

Проблеми інформаційної війни висвітлено також у працях Г. Почепцова, Л. Чекаленко, М. Пашкова й ін. А. Грубінко вивчає кризу європейської системи безпеки з погляду російсько-української війни. Проблему російсько-української війни в контексті європейської безпеки також висвітлено в роботах А. Єрмолаєва та О. Литвиненка.

Ця вкрай важлива тема потребує подальших систематичних досліджень через постійне загострення російсько-української війни, здебільшого в гібридній формі, а також систематичне порушення дипломатичних угод.

Формулювання цілей статті. Мета роботи – з'ясування особливостей російсько-української війни гібридної війни та її значення для європейської безпеки. Це спонукало до розв'язання таких проблем: визначити причини російсько-української війни; розкрити поняття «гібридна війна»; назвати ознаки, методи й структурні елементи гібридної війни Російської Федерації проти України; розглянути російсько-українську війну в контексті відносин між РФ та ЄС; оцінити ступінь загрози європейській безпеці; визначити шляхи розв'язання конфлікту, у тому числі за активної участі міжнародних акторів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Після здобуття незалежності розпочався тривалий процес становлення державності в Україні, уключаючи трансформацію як внутрішніх, а саме економічних, політичних, культурних, так і зовнішніх, насамперед формування її зовнішньополітичного портрету та іміджу, знаходження свого місця в системі міжнародних відносин й інтеграційних процесів зокрема.

Однак процеси державного будівництва в Україні виявилися досить важкими, що багато в чому пояснюється російською експансіоністською політикою на території колишнього Радянського Союзу. Де-юре незалежна Україна входить у так звану зону «інтересів Росії», що пояснюється спробами останніх впливати на внутрішню політику шляхом підтримки проросійських лідерів; прагнучи залучити Україну до євразійського інтеграційного процесу, а отже, до перешкоди на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції. Можна стверджувати, що зовнішня політика Російської Федерації щодо України реально ніколи не передбачала встановлення справді рівних, партнерських і паритетних відносин. Натомість її метою було перетворити Україну на країну, підконтрольну Російській Федерації. Однак російські геополітичні плани щодо України були зруйновані внаслідок Революції гідності. Але режим Путіна у відповідь удався до відвертої агресії проти України – Крим анексовано в березні 2014 р., потім російська військова експансія почалася в Східній Україні. «Неоголошена», або «гібридна», війна Російської Федерації проти України все ще триває та спричиняє найбільші людські, територіальні й економічні втрати [6].

Отже, серед причин російсько-української війни можемо відзначити такі.

По-перше, поширення в російському суспільстві думок про те, що росіяни та українці є єдиним (братським) народом, для возз'єднання якого потрібно створити так званий «русский мир»; Україна входить до складу Російської Федерації; Росія не може перетворитися на світову наддержаву без

України [6, с. 29]. Ці антиукраїнські стереотипи закладені в російському менталітеті, що значною мірою визначає характер зовнішньої політики Російської Федерації щодо України. Останнє насправді полягає в знищенні України як національної одиниці, перекроювання міжнародного права й геополітичної реальності. У цьому контексті згадаємо слова відомого російського геополітика О. Дугіна, який вважає, що «суверенітет України є негативним явищем для Російської Федерації й може легко спровокувати його військовий конфлікт ... Існування України в сучасних межах та зі статусом «суверенної держави» еквівалентна боротьбі з геополітичною безпекою Російської Федерації, вторгнення на її територію. Подальше існування унітарної України неприйнятне» [6, с. 29].

По-друге, геополітичні плани Російської Федерації щодо пострадянських держав, реалізація яких зумовлена активізацією євразійської інтеграції під егідою Російської Федерації. Зокрема, зроблено таке:

- Меморандум про підвищення ефективності колективної безпеки, Договір та його адаптація до сучасної геополітичної ситуації (2000);
  - створено Євразійське економічне співтовариство (EurAsEC) (2000);
  - спроба заснувати Спільний економічний простір (СЄП) (2003) за участі Російської Федерації, України, Білорусі та Казахстану;
  - створення Митного союзу (2007) й загальне зміцнення російської політики впливу на Україну.
- У цьому контексті, наприклад, переглянуто Концепцію зовнішньої політики Російської Федерації. В. Путін у 2013 р. підписав документ, у якому окремо йшлося про «налагодження відносин з Україною як пріоритетним партнером у рамках СНД, сприяння його участі в розширених інтеграційних процесах» [6, с. 4]. Ці плани Російської Федерації були цілком реалістичними за президента В. Януковича, наприклад підписання Харківських угод 21 квітня 2010 р.

Потрібно водночас констатувати, що Україна сама сприяла зміцненню цих геополітичних намірів Росії щодо України. Передусім, своєю політикою «багатовекторності» або «балансування» між двома центрами влади – Російською Федерацією та ЄС, виходячи з фактичної невизначеності свого напрямку інтеграції. Європа бачила, що український курс був «подвійною грою», а Російська Федерація – що цілком імовірна втеча України зі «сфери впливу».

По-третє, революційні події в Україні у 2014 р. показали прагнення українського народу до демократичного розвитку країни на основі європейських принципів і, власне, геополітичне самовизначення держави. Зазначимо, що Революція гідності, яка відбулася в Україні з 21 листопада 2013 р. до лютого 2014 р., стала важливим етапом соціального й політичного перетворення. Водночас революційні зміни в Україні призвели до жорсткої відповіді РФ, яка мала «своє» бачення внутрішнього та зовнішнього політичного розвитку України. Путінський режим удався до відвертої агресії проти України в березні 2014 р. Крим анексовано, пізніше розпочалася військова експансія на Східній Україні. Унаслідок російської агресії фактично наявні інституційні механізми міждержавних відносин обох країн зруйновано, політичні та дипломатичні відносини мають конфронтаційний характер. Революція в Україні також знищила плани РФ щодо «злиття» України як «псевдодержави». Ідеться, передусім, про спроби Російської Федерації не допустити зближення України з ЄС та США, щоб утручатися в інституційну й структурну модернізацію економіки; збільшувати енергетичну залежність України; формувати громадську думку шляхом інформаційної політики, вигідної для Кремля тощо.

Наслідки цих суперечностей полягали в тому, що керівництво Російської Федерації відмовилося визнати нове державне керівництво України й проголосило Революцію гідності «збройним захопленням влади», «державним переворотом» тощо. Це призвело до початку російсько-української війни, яка складається з анексії Російської Федерації Кримського півострів; розгортання військових операцій на Сході України; політичного та дипломатичного протистояння; економічної дискримінація; енергетичного протистояння; гуманітарної агресія; інформаційної війни [6, с. 11].

Учені також пов'язують такі причини військового конфлікту в Україні, як бажання деяких представників російської влади реалізувати їхні імперські амбіції; біполярність бачення міжнародної системи; недоліки реформ в Україні та її прогресу в цілому; енергетична залежність ЄС від Росії; бажання послабити роль країн СНД у ЄС тощо [14].

Отже, причини російсько-української війни складаються з імперського характеру Російської Федерації, менталітету російського суспільства та його цінностей, а також небажання й незгоди кремлівської влади з «утратою» України.

Констатуємо, що російсько-українська війна зараз трактується по-різному. Часто використовують терміни, які суттєво відрізняються один від одного, як-от: війна, «гібридна війна», антитерористична операція, агресія, внутрішній конфлікт, громадянська війна. Останні два улюблені меседжі кремлівської пропаганди. До характеризування сучасної війни між Україною та Росією ми можемо застосувати такі поняття, як «нетрадиційна війна» або «нерегулярна війна». Спільним для цих понять є «розмивання» обрисів війни на застосування військових і невійськових засобів, які безпосередньо не пов'язані з класичним військовим протистоянням у звичайній державі. Проаналізувавши, це можемо прийти до висновку, що найбільш доцільним для російсько-української війни є термін «гібридна війна», який дає змогу повністю зрозуміти все, що відбувається.

Насамперед, це пов'язано з тим, що історичний прогрес людства, розвиток технічного прогресу спричиняє розвиток зброї. Водночас різні технологічні інновації тепер можуть суттєво вплинути на співвідношення сил міжнародної політики; питання безпеки багатьох країн. Тепер, із погляду взаємозалежності, посилюються глобальні тенденції, досить швидко виникають нові форми збройної боротьби. Зокрема, війна виходить за рамки свого традиційного масштабу, доповнюється новими невійськовими компонентами.

У цих умовах класичне визначення війни змінюється й традиційне бачення війни як власне способу проведення операцій застаріло та не відповідає диктату часів. З іншого боку, модифікація війни призвела до того, що це стосується використання досить нової концепції для наукової термінології «гібридної» війни. Однак у сучасному міжнародному праві немає визначення «гібридної війни». Це призводить до того факт, що сторони, які вдаються до використання методів гібридної війни, не можуть бути притягнуті до юридичної відповідальності. Ігнорування правознавцями цієї проблеми може призвести до неефективності засобів сучасного управління збройними конфліктами.

Гібридна війна багато в чому визначається як поєднання класичної війни з використанням нерегулярних збройних формувань.

Термін «гібридна війна» вперше вжив Ф. Гофман, який вважав це міжнародним конфліктом, який згодом проводиться по-різному, а також є багатоваріантною, тобто не відповідає традиційному поняттю їх проведення. Більше того, ознакою гібридної війни є також багатомодальність, тобто підтримується державами, що утримуються та різними неурядовими акторами [14]. Він також зазначив, що гібридні загрози є поєднанням традиційної та нерегулярної тактики й стратегії ведення війни; залучення недержавних суб'єктів поряд із використанням простих і складних технологій [2]. Учений, зокрема, зазначив, що «... війна сучасної епохи є процесом, що характеризується гібридизацією. Традиційні форми війни неоднозначні з кібервійною, організованою злочинністю, нерегулярними конфліктами, тероризмом» [7].

Отже, «гібридна загроза», за словами Гофмана, є будь-яким противником, який одночасно застосовує і ті, й інші загальноприйняті методи ведення війни та тероризму й злочинної поведінки задля досягнення своїх цілей [7].

Гібридна війна – це війна, яка охоплює політичні, культурні, гуманітарні, економічні та інформаційні аспекти функціонування суспільства й держави. Гібридна війна має комбінований характер; він передбачає численні політичні інтриги для політичного та економічного панування над об'єктом боротьби. Цивільні зазвичай стають жертвами такої війни. Із погляду такого конфлікту, майже неможливо відрізнити правду від вигадки, звичайних цивільних людей – від терористів. Прихована іноземна військова інтервенція, яку роблять групи бойовиків із сусідніх країн за підтримки високотехнологічної розвідки й засобів знищення, надають цьому військовому конфлікту ще більш заплутаного та неоднозначного характеру [5, с. 36].

Важливою особливістю гібридної війни є те, що міжнародне співтовариство зіткнулося з фактом агресії, але перебуває в повному запереченні у визнанні її саме агресією. Гібридні збройні сили мають перевагу перед традиційною армією, яка діє в межах чітко визначених методів.

На сьогодні гібридна війна ведеться в Україні. Це підтверджено, зокрема, особливостями прогресу збройного конфлікту, що є відмінною рисою – відсутність прямих військових зіткнень регулярних військ України та Російської Федерації, підтримка останніми неурядових сил (найманці, сепаратисти), відносини з якими офіційно не декларуються. Використовуються такі брудні техніки й методи ведення цієї війни, як хабарництво, шантаж, залякування, викрадення людей, захоплення громадськості об'єктів, органів місцевого самоврядування та критично важливої інфраструктури,

організація та проведення актів тероризму, насилля та грабежів. Водночас Російська Федерація як держава-агресор перекладає відповідальність за «брудну роботу» на недержавні групи й українську сторону [5, с. 37].

Російська Федерація використовує широкий спектр гібридних методів війни, уключаючи хибні уявлення («спотворювальне дзеркало»); міркування з історії; заперечення агресії; розповсюдження дезінформації для дестабілізації ситуації всередині країни; спроби створити проросійську коаліцію в міжнародній політиці.

Також проводиться активна інформаційна кампанія, спрямована на створення позитивного іміджу Росії в Європі – «нібито миротворчість» (гуманітарні конвої). А реально відбувається передача військової техніки сепаратистам по всій території неконтрольованої Україною ділянки кордону, залучаються російські розвідувальні й диверсійні групи; здійснюються терористичні акти тощо [4].

Крім чисто політичних і військових методів, Російська Федерація використовувала концепцію російської «війни трьох чвертей» у межах «гібридної війни». Її суть полягає в тому, щоб забезпечити, що сучасна військова людина повинна вести традиційний бій за одну чверть, поліція функціонує в другій, а третя виконує гуманітарну місію. «Зелені чоловіки» вперше з'явилися в Криму. Головним їхнім завданням була реалізація «гуманітарної» місії із забезпечення «прав російськомовного населення». Пізніше вони перейшли до функцій поліції, а саме допомоги в проведенні «референдуму». Потім вони виконували квазівійськові функції з примусовим нав'язуванням виконання результатів «референдуму».

Найважливіший компонент ведення «гібридної війни» Російської Федерації проти України – це інформаційний. Активне використання інформаційного фронту пов'язане, насамперед, з тим, що застосовується серед населення в зоні конфлікту; серед населення країни, проти якої відбувається агресія, але територія якої не охоплена конфліктом; серед громадян країни-агресора та міжнародної спільноти. Отже, це дає змогу швидко впливати на розум усіх сторін конфлікту.

Симулякри стали важливою складовою частиною інформаційної війни – зображеннями України кремлівськими медіа такою, якої насправді не існує. Прикладами таких симулякрів є «фашисти в Києві», «злюдіяння каральних батальйонів», «розп'яті хлопчики», уживання Україною забороненої зброї. Стратегічна мета використання цих симулякрів – замінити справедливу презентацію характеру війни з боку «інформаційних фантомів», які корисні для агресора.

У цьому випадку треба зазначити, що для підтримки своїх дій агресор використовує методи «гібридної війни» також проти своїх громадян. У результаті чого багато росіян перестали довіряти інформаційній пропаганді своєї влади.

Російська Федерація намагається переконати міжнародну спільноту у своїй пропаганді. Вона використовує діяльність різних «аналітичних центрів», вигаданих проросійських «експертів» у Європі, а також діяльність телеканалу RT. Треба постійно наводити протилежні аргументи для протидії цьому.

Водночас зазначимо, що російсько-українська війна не «локальна», «периферійна» подія – вона має регіональний та глобальний вимір і несе виклики й загрози глобальній системі безпеки [1].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, урахувавши викладене, підкреслимо, що для врегулювання російсько-української війни треба знайти більш ефективні механізми за ті, за допомогою котрих сьогодні діють безпосередньо сторони війни та зацікавлені геополітичні гравці. З одного боку, було багато спроб завершити війну через різних міжнародних акторів, з іншого – геополітичні особливості сучасних міжнародних відносин (російські імперські наміри, протистояння Росії, ЄС і США), де РФ має перевагу через ігнорування міжнародного права й недостатню відповідь інших суб'єктів на це, створює нові виклики для безпеки багатьох держав.

Цілком очевидно, Росія веде гібридну війну проти України із застосуванням широкого спектра методів. Гібридна війна – це війна, що поєднує класичні, за допомогою військових і зброї, та передові, із використанням нерегулярних збройних формувань, способи ведення та інші форми й

способи заподіяння суттєвих утрат ворогу. Економічна, енергетична, екологічна агресія в поєднанні із застосуванням потужної інформаційної навали та кібератак.

Важливою особливістю гібридної війни в Україні є офіційна «неучасть» РФ у конфлікті – «нас там немає». Експерти називають гібридну війну таким типом конфлікту, який усе частіше використовується у ХХІ ст.

Мета гібридної війни – це, насамперед, поєднання іноземної агресії та внутрішньої дестабілізації для знищення противника або для того, щоб змусити його приймати рішення, необхідні агресору.

З огляду на світові тенденції міжнародних відносин, російсько-українська війна загрожує безпеці всієї Європи. Отже, РФ і ЄС поступово розвиваються до конкурентів за сферами впливу. Актуальні, важливі й необхідні завдання для України сьогодні: стати поколінням концепції протидії гібридній війні; визначити принципи державного управління з погляду гібридної війни; вивчення можливих сценаріїв розвитку ситуації та використання протидії; створення нової Доктрини національної безпеки України; модернізація інформаційної безпекової системи тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз діалогових ініціатив щодо врегулювання конфлікту в Україні. Національний діалог. *Міжнародний центр політичних досліджень*. 2015. 63 с. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/mapping_of_dialogue_initiatives_ukr_.pdf
2. Власюк, В. В., Карман, Я. В. (2015). Деякі основи поняття «Гібридна війна» в міжнародному праві. *Право і громадянське суспільство*, № 1, С. 226–234. URL: <http://lcslaw.knu.ua/2015-1.pdf>
3. Єрмолаєв, А., Денисенко, С., Маркєєва, О., Поляков, Л. (2015). Український конфлікт і майбутнє світової та європейської безпеки. *Нова Україна. Інститут стратегічних досліджень*. URL: http://newukraineinstitute.org/media/news/501/file/crisis_se-curity%20UKR.pdf
4. Магда, Є. Виклики гібридної війни: інформаційний вимір. URL: irbis-nbuv.gov.ua/.../egiibris_64.exe?...
5. Радковець, Ю. «Гібридна політика» сучасної Росії як стратегія реалізації її національної геополітики. *Борисфен Інтел*. URL: <http://bintel.com.ua/uk/article/gibrid-politics/>
6. Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій. *Національна безпека і оборона*. 2014. № 5–6. С. 2–19. URL: http://www.razum-kov.org.ua/ukr/fi-les/ca-tegory_journal/analytic_5_6_Ukr_Ros_2014_site_s.pdf
7. Hoffman, F. G. Hybrid Threats: Reconceptualizing the Evolving Character of Modern Conflict. *Strategic Forum; Institute for National Strategic Studies National Defense University*. April 2009. № 240. URL: <http://www.ndu.edu/inss>

Матеріал надійшов до редакції 10.10.2019 р.

FEATURES OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN HYBRID WAR AND ITS IMPORTANCE FOR EUROPEAN SECURITY

The article is devoted to the study of the features of the Russian-Ukrainian hybrid war and to the features of its significance for European security. The causes of the Russian-Ukrainian war have been highlighted in particular. The term «hybrid warfare», its signs, methods and structural elements have been characterized. The application of the «hybrid warfare» term has been justified for the Ukrainian realities. Special attention has been paid to the information component of hybrid warfare in Ukraine. The basic methods of Russia's information aggression against Ukraine have been provided.

Development of the concept of mass media impact on human and society follows from the analysis of these impacts. Analysis of the information warfare, its principles and methods allows to understand the nature of these effects. This is so important at the present time, when Russian leads hybrid warfare from Ukraine.

Information effects are both positive and negative. Moreover, positive information serves an educational function in society. The aim of negative information (propaganda) is an incitement to social conflicts, aggravation of differences in society. Problems of information warfare should be solved at the expense of enemy counter manipulation technology and advanced methods of counteraction.

Particular emphasis has been placed on explaining the causes of globality of the Russian-Ukrainian war. The peculiarities of relations between the EU, Russia and NATO with regard to Ukraine have been analyzed. The positive and negative aspects of diplomatic agreements regarding settlement of the Russian-Ukrainian war at the international level have been covered. The role of such international organizations as UN, OSCE, Council Europe in resolving the Russian-Ukrainian war have been evaluated.

The article does not aspire to discuss the issue comprehensively, but constitutes an attempt at outlining the problem, indicating characteristics of the information war (information war as an element of hybrid warfare). The consolidated Russian information space is subordinated to the interests of authorities and draws heavily from the tools characteristic for propaganda, frequently relying upon the Soviet model. In addition, this is done with the view of re-establishing the «Russian World», which would be wholly subject to Russia's political interests. Moreover, Russian propaganda goes hand in hand with military actions — a war in Eastern Ukraine.

Key words: hybrid warfare; Russian-Ukrainian war; hybrid warfare; information warfare; psychological war; European security; geopolitics.

REFERENCES

1. Analiz dialogovyyh initsiyativ schodo vreguluvannya konfliktu v Ukraini. *Natsionalnyi dialog. Mizhnarodnyi centr politychnykh doslidzhen*, 2015. 63 p. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/mapping_of_dialogue_initiatives_ukr_.pdf
2. Vlasjuk, V. V., Karman, Y. V. (2015). Deyaki osnovy ponyattya «Hibrydna viyna» v mizhnarodnomu pravi. *Pravo i gromadianske suspilstvo*, № 1, P. 226–234. URL: <http://lcslaw.knu.ua/2015-1.pdf>
3. Yermolaev, A., Denysenko, S., Markeeva, O., Polyakov, L. (2015). Ukrainskyi konflikt I maybutne svitovoi ta evropeyskoi bezpeky. *Nova Ukraina. Instytut strategichnykh doslidzhen*, URL: http://newukraineinstitute.org/media/news/501/file/crisis_security%20UKR.pdf
4. Magda, E. Vyklyky hibrydnoi viyny: informatsiynyi vymir. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../egiibris_64.exe?
5. Radkovets, U. «Hibrydna polityka» suchasnoi Rosii yak strategija realizatsii ii natsionalnoi geopolityky. *Borysfen Intel*. URL: <http://bintel.com.ua/uk/article/gibrid-politics/>
6. Rosiysko-ukrainskyi konflikt: stan, naslidky, perspektyvy rozvytku podiy. *Natsionalna bezpeka i oborona*, 2014. № 5–6. P. 2–19. URL: http://www.razum-kov.org.ua/ukr/fi-les/ca-tegory_journal/analytic_5_6_Ukr_Ros_2014_site_s.pdf
7. Hoffman, F. G. Hybrid Threats: Reconceptualizing the Evolving Character of Modern Conflict. *Strategic Forum; Institute for National Strategic Studies National Defense University*, April 2009, № 240. URL: <http://www.ndu.edu/inss>

УДК 323.173 (913.4)

Yuskiv Khrystyna,

assistant of the department of international information,
Lviv Polytechnic National University,
79013, Lviv, Stepana Bandery str. 12,
<https://orcid.org/0000-0003-0209-2386>
khrystyna.v.yuskiv@lpnu.ua

SEPARATISM AGAINST THE STATE: THE CASE OF CATALONIA

The primary purpose of the article is to correlate a predominant position of some regions with the intensity of separatist movements there. Two tendencies of peripheral separatism have been discovered in Europe. The role of the European continent is confirmed in representing different independent regional and interregional organisations, i.e. through the Assembly of European Regions comprising roughly 300 regional entities. A brief analysis has been made of several regions facing the most evident separatist tendencies and ethnic turbulence. Coincidence factor and prosperity syndrome as accelerant of separatist tendencies have been noted in the Western and Eastern parts of Europe, pointing out different surroundings and the same triggering motivation. And finally, some of most effective instruments to withstand separatist pressure, backed by external powers in proxy-war environments, have been suggested.

The article is devoted to the study of the problem of separatism in Spain – a country with the hottest cell manifestation of this phenomenon in modern Europe. Among the 19 autonomous regions of the country during the last time, the separatist movement has gained particular activity in Catalonia.

At the heart of the study is the study of the historical peculiarities of the development of separatism in Catalonia and the reasons that led to the emergence of separatist sentiments in this autonomy.